

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky



Bakalářská práce

Multiplikátor cestovního ruchu

Autor práce: Terezie Blahová

Vedoucí práce: Ing. Michaela Antoušková, Ph.D

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Multiplikátor cestovního ruchu“ vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu literatury na konci práce.

V Praze dne 31.3.2011

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala touto cestou své vedoucí bakalářské práce Ing. Michaele Antouškové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce. Další mé velké poděkování má pan Ing. Marek Rojíček, Ph.D., který mi velmi pomohl v otázkách input-output tabulky a napomohl mi porozumět statistickým výpočtům. A na závěr chci poděkovat mé rodině za trpělivost, kterou mi věnovali během zpracování.

Multiplikátor cestovního ruchu

Tourism multiplier

Souhrn

Bakalářská práce je zpracována na téma „Multiplikátor cestovního ruchu“. V části literárních rešerší je vysvětlen cestovní ruch jako systém, včetně základních faktorů, které ho ovlivňují. Ty jsou dále vysvětleny v samostatných oddílech literárních rešerší. Poté je teoreticky popsán pojem multiplikátoru, input-output analýzy a výpočtů, které jsou použity v praktické části práce. Další navazující částí je představení firmy hotelu Olympia, na kterém je multiplikátor použit. V praktické části práce jsou kromě popisu firmy vyjmenováni dodavatelé a odběratelé hotelu, jsou zde znázorněny propočty multiplikátorů a interpretovány dopady činnosti firmy na další odvětví národní ekonomiky.

Klíčová slova: multiplikátor, input-output analýza, strukturální analýza, systém cestovního ruchu

Summary

The topic of the thesis is „Tourism multiplier“. In a part of research of literature tourism is explained as a system, including the basic factors which influences its functioning. These influences are then explained in separate subchapters of the survey. Then there are theoretically described: the term multiplier, input-output analyses and calculations, that are used in a practical part of the work. In the next part the company hotel Olympia, on which the multiplier was used, is introduced. In a practical part of the work there are, besides a description of the company, named contractors and customers of the hotel. The calculations of multiplier are represented as well. In the end consequences of company's work on other branches of national economy are interpreted.

Key words: multiplier, input-output analysis, structural analysis, tourism system

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	11
2.1	Cíl práce	11
2.2	Metodika.....	11
2.2.1	Zdroj dat.....	11
2.2.2	Výpočty.....	11
2.2.3	Dopady v modelu I-O analýzy	12
3	Literární rešerše	15
3.1	Definice cestovního ruchu.....	15
3.2	Cestovní ruch jako systém.....	15
3.2.1	Technologické prostředí.....	16
3.2.2	Ekologické prostředí	18
3.2.3	Sociální prostředí	18
3.2.4	Politické prostředí	19
3.2.5	Ekonomické prostředí	20
3.2.6	Geografický prvek cestovního ruchu	22
3.2.7	Odvětví cestovního ruchu	23
3.3	Multiplikátor.....	24
3.3.1	Multiplikátor cestovního ruchu.....	25
3.3.2	Multiplikátor ekonomické základny	26
3.3.3	Input-output tabulka.....	26
3.3.4	Předpoklady pro použitelnost I-O modelu	30
4	Užitý multiplikátoru na dané firmě.....	32
4.1	Popis firmy	32
4.2	Vybavení hotelu	32
4.3	Organizační struktura	32
4.4	Využití input-output tabulky k dané firmě.....	33
4.4.1	Odběratelé	33
4.4.2	Dodavatelé	34
4.4.3	Tabulkové výpočty.....	35
4.4.4	Dopady produkce a hrubé přidané hodnoty v modelové situaci.....	39
4.4.5	Dopad na zaměstnanost.....	40
5	Závěr	42
6	Seznam použitých zdrojů.....	43
6.1	Literární prameny.....	43
6.2	Internetové zdroje.....	44
7	Přílohy.....	45

Seznam tabulek

Tabulka 1: Tabulka input-output analýzy	28
Tabulka 2: Symetrická input - output tabulka v členění produkt x produkt	28
Tabulka 3: Vztahy v meziodvětví	29
Tabulka 4: Užití produktů	30
Tabulka 5: Seznam dodavatelů hotelu Olympia	34
Tabulka 6: Spotřeby pro jednotlivá data v SKP.....	35
Tabulka 7: Spotřeby s odečtenými maržemi	36
Tabulka 8: Multiplikátor produkce	38
Tabulka 9: Struktura výdajů na mzdy	40

Seznam obrázků

Obrázek 1: Systém cestovního ruchu.....	16
Obrázek 2: Odvětví cestovního ruchu.....	24
Obrázek 3: Multiplikátor cestovního ruchu	25
Obrázek 5: Organizační struktura firmy	33

Seznam grafů

Graf 1: Využití dopravních prostředků v letech 2003 – 2008	17
--	----

Seznam příloh

Příloha 1: Životní úroveň obyvatel demonstrována na vybavenosti domácností	45
Příloha 2: Příjezdový cestovní ruch v letech 2003 až 2008 dělený podle poskytnutých služeb	46
Příloha 3: Přehled multiplikátoru produkce, dopadu na produkci a dopadu na HPH pro jednotlivá odvětví SKP v modelové situaci	47
Příloha 4: Dopad v modelové situaci na zaměstnanost v jednotlivých odvětvích SKP.....	49

Seznam použitých zkratk

CO ₂	Oxid uhličitý
CPA	Klasifikace produkce
ČPP	Částečný pracovní poměr
ČSÚ	Český statistický úřad
DG XXIII	Generální ředitelství XXIII
HPH	Hrubá přidaná hodnota
HPP	Hlavní pracovní poměr
I – O	Input – output
OSN	Organizace spojených národů
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
SIOT	Symetrická input-output tabulka
SKP	Standardní klasifikace produktů
TSA	Satelitní účet
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu

1 ÚVOD

Cestovní ruch je rychle se rozvíjejícím odvětvím světové ekonomiky. Téměř každý člověk je jím ovlivněn, ať ve vyšší či nižší míře, kromě některých izolovaných zemí světa. V dnešní době jsou do odvětví cestovního ruchu zapojeny statisíce firem a každá z nich se snaží najít tu správnou konkurenční výhodu. Tato jedinečnost zajistí společnosti přežití a ideálně další rozvoj a zisk.

Ve vyspělých, především západních, zemích je CR nedílnou součástí národní ekonomiky a bez turismu by měly značné finanční potíže. Z toho důvodu je téma multiplikátor cestovního ruchu velmi aktuální. Zjednodušeně multiplikátor vyjadřuje změnu výstupu při jedné jednotce vstupu.

Práce se zaměřuje na konkrétní společnost podnikající v oblasti cestovního ruchu, přesněji na hotel Olympia v západních Čechách. Na modelu hotelu byly vykazovány spotřeby a s nimi spojené multiplikační efekty.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce bylo vyhodnotit multiplikační efekty pro modelovou firmu v cestovním ruchu a zjistit, jak velký podíl na celkové produkci mají jednotlivé spotřeby.

Díličními cíli byla modelová měření dopadů na produkci, hrubou přidanou hodnotu a posouzení zaměstnanosti firmy a její dopad na další odvětví.

2.2 Metodika

Teoretická část byla vypracována na základě použitých zdrojů, které byly vyjmenovány v seznamu literatury.

Pro praktickou část byla využita metoda input - output analýzy do maticové podoby, kde se nalézá:

- Vyhodnocení stran vstupů (dodavatelé) firmy
- Vyhodnocení stran výstupů (odběratelé) firmy
- Doplnění do maticové tabulky
- Vyhodnocení a interpretace výsledků

Pro výpočty byla využita tabulka z roku 2005 evidovaná na Českém statistickém úřadě. Tabulka vychází z dvoumístné Standardní klasifikace produkce (SKP), každý řádek lze dále dělit na podrobnější informační složky.

2.2.1 Zdroj dat

Informace, které jsou použité v práci, byly poskytnuty hotelem Olympia v Mariánských Lázních z jejich interních zdrojů pro rok 2008.

2.2.2 Výpočty

Základní vztah, který byl v práci použit - celková produkce se rovná mezispotřebě spolu s konečným užitím. Konečné užití zahrnuje konečnou spotřebu, změnu stavu zásob, hrubou tvorbu fixního kapitálu a dovozu.

$$x = Ax + y$$

V tomto případě je x celková produkce, A je matice technických koeficientů a y ukazuje konečné užití.

Matice A se rovná počtu potřebných jednotek vstupu na jednu jednotku výstupu.

$$a_{ij} = x_{ij}/x_j$$

Dalším vztah, který byl potřeba pro výpočty:

$$B = (I - A)^{-1}$$

Matice komplexních koeficientů B , nebo také nazývaná Leontiffova matice, I je zde označena jednotkovou matice, A je matice technických koeficientů.

Poté je možné první rovnici upravit jako:

$$x = (I - A)^{-1} y \text{ nebo } x = By$$

Matice B zobrazuje přímé vlivy finální poptávky po produkci produktu, i vlivy nepřímé. Nepřímé vlivy vznikají určitým koloběhem produktu, kdy se výstup stává rovněž vstupem do dalšího odvětví. Matice B zobrazuje hledaný multiplikátor.¹

2.2.3 Dopady v modelu I-O analýzy

Podle vypočítaného multiplikátoru produkce, který je sumou všech jednotlivých přímých i nepřímých efektů pro jednotlivé sloupce tabulky, bylo možné u modelu rozebrat každou spotřebu zvlášť.

Obecně lze postup výpočtu dopadů popsat jako výpočet přímých dopadů na danou veličinu:

$$D_p = \Sigma v_n + \Sigma v_o$$

D_p - přímý dopad na veličinu

Σv_n - celkové výdaje návštěvníků

(u modelového příkladu jsou nulové, výpočty jsou pouze s výdaji hotelu)

Σv_o - celkové výdaje organizace

U některých dopadů se ještě každá ze sum násobí koeficientními veličinami.

¹ Vavrla, L., Rojíček, M., Statistika : Ekonomicko - statistický časopis, str.33-34

Následuje výpočet celkových dopadů

$$D = \Sigma v_n * m + \Sigma v_o * m$$

m - multiplikátor

a rozdíl celkového dopadu a přímého dopadu. Tím se dopočítá i nepřímý dopad do jiných sektorů.

$$D_n = D - D_p$$

Dopad výdajů na produkci

Jedním z ekonomických dopadů je přímý dopad na zvýšení produkce. Jedná se zde o přímý dopad na výdaje hotelu, které přinesou do svých odvětví opět produkci.

$$O_p = \Sigma v_n + \Sigma v_o$$

Celkový dopad na zvýšení produkce se vypočítá podle vztahu:

$$O = \Sigma v_n * mp + \Sigma v_o * mp$$

kde už se počítá s multiplikátory pro nepřímý dopad na organizaci, tzn. že zahrnuje i meziprodukcí spotřeby.

Potom se vypočítá nepřímý dopad na zvýšení produkce rozdílem obou veličin:

$$O_n = O - O_p^2$$

Dopad výdajů na hrubou přidanou hodnotu (HPH)

Dalším ukazatelem, po ekonomické stránce důležitějším než produkce, je přidaná hodnota. Hrubá přidaná hodnota vyjadřuje nově vytvořenou hodnotu, kterou spotřeba vytvořila, a vypočítá se rozdílem produkce a mezispotřeby.³

HPH je v SIOT počítána důchodovou metodou, tzn. že se skládá z náhrad zaměstnanců, čistých daní z výroby, čistého provozního přebytku a smíšeného důchodu, a spotřeby fixního kapitálu.⁴

² Raabová, T., Ekonomické a sociální dopady kulturního cestovního ruchu v ČR, str.84 - 85

³ Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Metainformace k ukazateli. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/mi/mi_ukazatel.jsp?kodukaz=2365>

⁴ Raabová, T., Ekonomické a sociální dopady kulturního cestovního ruchu v ČR, str.85

Postup výpočtu bude obdobný jako pro produkci.

Prvním vztahem je opět přímý dopad vyjádřený:

$$H_p = \Sigma v_n * h + \Sigma v_o * h$$

h - koeficient přímého dopadu na HPH

Celkový dopad na zvýšení HPH

$$H = \Sigma v_n * mh + \Sigma v_o * mh$$

Nepřímý dopad na HPH

$$H_n = H - H_p^5$$

⁵ Raabová, T., Ekonomické a sociální dopady kulturního cestovního ruchu v ČR, str.86

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 *Definice cestovního ruchu*

Jedna z definic cestovního ruchu říká, že cestovní ruch je silně vázán na osobní potřeby člověka, které jsou velkou motivací ke změně místa pobytu. V místě cestovního ruchu je možnost relaxovat jak duševní, tak i fyzické síly, uspokojuje i společenské potřeby, např. kulturní či sportovní vyžití v místě pobytu, a jde o naprosto účelnou činnost.⁶ Další definicí turismu, nebo-li cestovního ruchu, je, že „cestovní ruch je krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich pobytu, za účelem pro ně příjemných věcí“.⁷

Struktura trhu cestovního ruchu je tvořena jak velkými globálními organizacemi, tak menšími podnikateli a jednotlivými službami, čerpajícími příjmy pouze z místního trhu. Odhadem 80% objemů příjmů připadá na domácí cestovní ruch.⁸

Pro ucelenost cestovního ruchu je potřeba spojit různé vědní disciplíny od sociologie, geografie až po ekonomiku, rekreologii aj.

3.2 *Cestovní ruch jako systém*

CR lze chápat jako systém, který je otevřený, navazující na další odvětví, a má určité nadřazené úrovně (vnější prvky) a podsystémy (vnitřní prvky).⁹

Systém cestovního ruchu je znázorněn na obrázku 1.

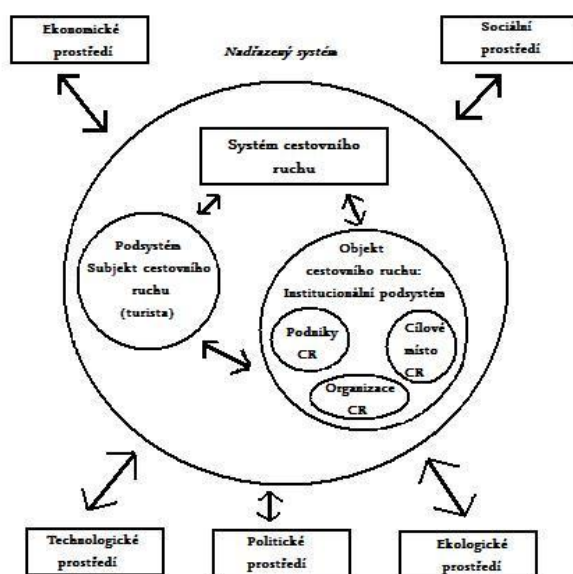
⁶ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 31

⁷ Horner, S., Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, str. 53

⁸ Hrala, V., Geografie cestovního ruchu, str. 9

⁹ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 18-19

Obrázek 1: Systém cestovního ruchu



Zdroj: Vystoupil, J., Šauer, M., 2006

Jak je znázorněno na obrázku 1, tak mezi prvky vnějšího prostředí se řadí prostředí ekonomické, sociální, technologické, politické a ekologické. Vnitřní prvky cestovního ruchu se dělí na subjekt cestovního ruchu (turista) a objekt cestovního ruchu (podniky, organizace, cílová místa). Jak prvky vnějšího prostředí, tak vnitřního, jsou spolu svázané a společně se ovlivňují. Tím tvoří pozitivní nebo negativní efekty.¹⁰

3.2.1 Technologické prostředí

V současnosti mají jeden z největších vlivů na cestovní ruch technologie – nejdůležitějšími částmi jsou dopravní technologie, provozní systémy a s nimi související ubytovací technologie. Bez správného technologického zázemí se dnešní firmy neobejdou, a stejně tak je toto zázemí zásadní pro ubytovací a stravovací zařízení.¹¹

¹⁰ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str.31

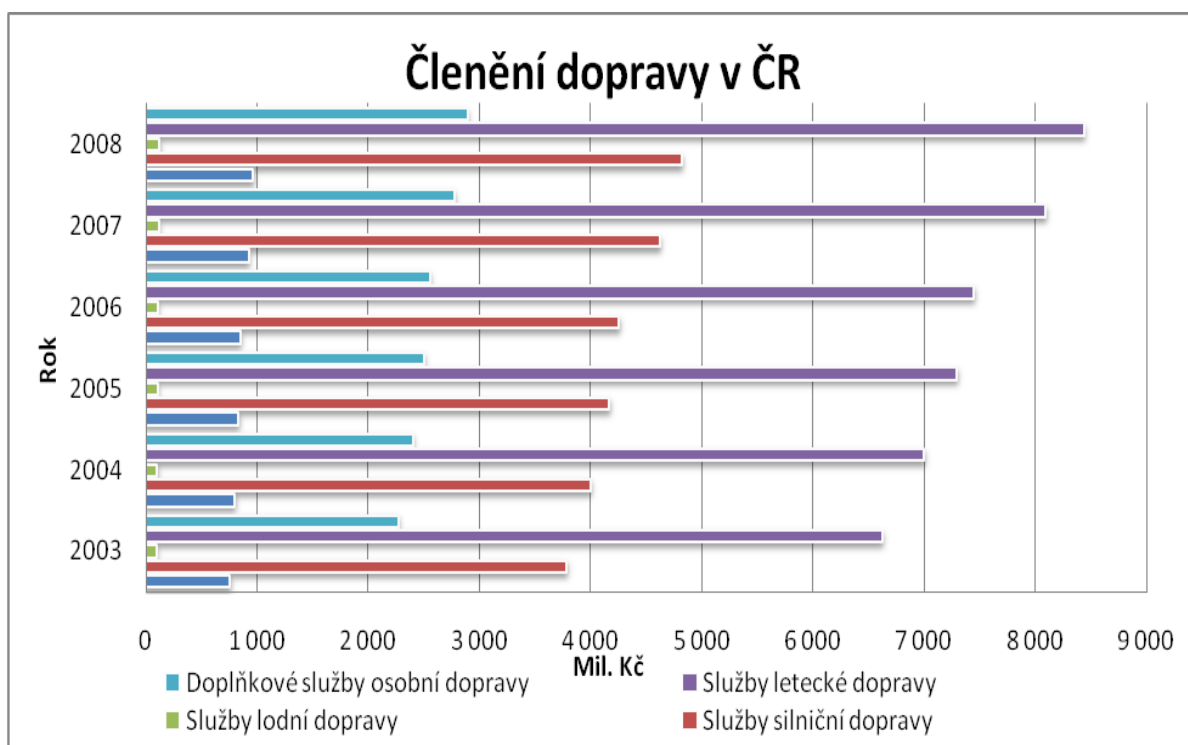
¹¹ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str.19-20

Dopravní technologie

Kvůli stále se zvyšujícím nárokům na dopravu ohledně rychlosti, bezpečnosti, komfortu cesty a pravidelnosti spojů, se výrobci a poskytovatelé služeb snaží držet krok s novými technologiemi a stále zlepšovat své výrobky a služby, například výrobou a následným používáním rychlovlaků (v ČR Pendolino), vývojem rychlejších letadel a trajektů, a v neposlední řadě systémem GPS.¹² Ale i tato stránka má svá negativa a to hlavně zvýšení cen cestovního. Výjimku ve zvyšování cen tvoří letecká doprava.¹³

Vývoj využívání nejdůležitějších dopravních prostředků v letech 2003 – 2008 znázorňuje následující graf 1. Z grafu 1 je vidět, že největší rozmach měla letecká doprava, a stagnuje doprava lodní.

Graf 1: Využití dopravních prostředků v letech 2003 – 2008



Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz

¹² Horner, S., Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času ,str.135

¹³ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu ,str.20

Ubytovací technologie

Ubytovací technologie, stejně jako zbytek světa, se přizpůsobily novým trendům a vynálezům. Stále častěji lidé požadují více služeb pro svůj odpočinek a relaxaci. Bohužel i elektronické technologie mají svá negativa např. ztráta kontaktu s personálem ubytovacího zařízení a stále se zvyšující anonymita turistů.¹⁴

Provozní systémy

Důležitým faktorem rozhodujícím v posledních letech o úrovni ubytování jsou provozní systémy. V minulosti se tyto systémy využívaly jen v rámci jednotlivých firem. Dnes interní systémy umožňují aktuální přehled o všech údajích (např. počet ubytovaných hostů, volné pokoje), ve stravovacích provozovnách se využívají k přehledu zásob a jejich následnému objednání.

Mezi nejdůležitější technologie patří rezervační systémy, které působí na vnější prostředí a bez kterých ubytovací zařízení nemůže být provozováno. Stále více rozšiřují systémy přímé rezervace nebo rezervace přes internet.¹⁵

3.2.2 Ekologické prostředí

S nárůstem nároků na ubytování a dopravu se zvyšuje procento znečištění vody, vzduchu a půdy, zvýšil se hluk díky leteckému provozu a stavbě nových silnic a dálnic. Dalším silným ekologickým negativem je rozdělení a rozdrobení krajiny a narušení jejího obrazu.¹⁶ Avšak nejsou zde pouze negativa. Existence této důležité části ukazuje stále se zvyšující povědomí o nutnosti udržitelnosti v CR.

3.2.3 Sociální prostředí

Vzhledem k uspěchanosti doby a náročnosti mnoha pracovních pozic se zvyšuje potřeba cestovat, odejít z monotónnosti práce, zhoršujících se životních podmínek a zlepšit nedostatek odpočinku. Negativní prožitky a zvyšující se psychická i fyzická námaha se projevuje v potřebě využít dovolenou, nejčastěji v období prázdnin.

¹⁴ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 20

¹⁵ Horner, S., Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, str. 133

¹⁶ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 23

Možnost cestovat je ovlivněna životní úrovní obyvatel. Ve větších městech bylo zaznamenáno vyšší procento obyvatel, kteří využili svou dovolenou pro relaxaci, než je tomu na venkově. Vyšší motivace k cestování je zaznamenána u lidí s vyšším vzděláním.¹⁷ Životní úroveň obyvatel podle vybavenosti domácností názorně ukazuje graf v příloze 1.

3.2.4 Politické prostředí

Politické prostředí je v současnosti důležitým faktorem nejen pro cestovní ruch. Většina zemí se snaží rozšířit možnosti rekreace a otevírat cesty mezi ostatními státy.

Státní politické prostředí

Platí zde vztah, že se zvyšující se úroveň obyvatelstva se zvyšuje i aktivita v cestovním ruchu a motivace k cestování.¹⁸ Zejména v průmyslových městech je aktivita cestovního ruchu mnohem vyšší než v zaostalejších oblastech. A to platí i pro celé státy. Čím vyšší životní úroveň obyvatel, tím vyšší procento cestujících za relaxaci a odpočinkem.

Vládní politika se pokouší ovlivňovat CR, například finanční pomocí pro evropský cestovní ruch, výšemi dotací z místních úřadů, pohraničními kontrolami aj.

Lepší politická stabilita se promítá do CR též, například stávky mohou zabránit dopravě, nebo omezit celý cestovní ruch. Negativním vlivem u nestabilních politických zemí je možnost terorismu.¹⁹

Politické prostředí v EU

CR v ČR je silně ovlivněn vstupem do Evropské unie. EU ovlivňuje cestovní ruch činností ředitelství DG XXIII, které je pověřené rozvojem cestovního ruchu v rámci Evropské unie, financováním projektů, např. financováním Evropského regionálního rozvojového fondu, strategií a politikou na úrovni Evropské unie.²⁰

¹⁷ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 24

¹⁸ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 25

¹⁹ Horner, S., Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, str. 125

²⁰ Horner, S., Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, str. 126

Evropská Unie se snaží přinést pomoc do oblastí cestovního ruchu, např. vytvořením tzv. Euroregionů, které mají určité společné znaky a přírodní vlastnosti. V České republice mezi ně patří například Euroregion Labe a Euroregion Šumava.

Mezi základní cíle rozdělení na Euroregiony patří:

- spolupráce v otázkách územního plánování a rozvoje
- zlepšení životní úrovně
- možnost zlepšování životního prostředí
- spolupráce v otázkách pohraničního styku
- spolupráce v otázkách sociálních a humanitárních oblastí.²¹

3.2.5 Ekonomické prostředí

Ekonomické prostředí je jedním z nejdůležitějších faktorů cestovního ruchu. Stále více se posouvá k existenčním potřebám, a tak se trh s tímto odvětvím stále otevírá. Mezinárodní cestovní ruch je jednou z nejvýnosnějších ekonomických činností.²²

Poptávka po cestovním ruchu

Vysoký vliv na ekonomiku ČR má poptávka. Cestovní ruch a jeho úroveň roste spolu s rostoucími příjmy. Při poklesu příjmů se nejčastěji řeší situace v domácnostech třemi způsoby:

- 1) Sníží se reálné náklady, konkrétně při volbě ubytování. Od ubytování v nižších třídách se přechází k ubytování v soukromí a snižují se vedlejší výdaje.
- 2) Drahá zahraniční dovolená se nahrazuje dovolenou v tuzemsku.
- 3) Sociálně nejslabší vrstva se zřekne dovolené úplně.²³

Intenzita cestovního ruchu

K ekonomickým aspektům řadíme intenzitu cestovního ruchu. Dělí se na netto a brutto intenzitu. Netto intenzita (čistá intenzita) je procentuální podíl obyvatel,

²¹ Petrů, Z., Základy ekonomiky cestovního ruchu, str. 111

²² Hrala, V., Geografie cestovního ruchu, str. 10

²³ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 27

kteří alespoň jedenkrát ročně soukromě vycestují ku celkovému počtu obyvatel státu. Netto intenzita nikdy nedosáhne 100%, vždy se vyskytnou jedinci, kteří nemohou cestovat z důvodů finančních, zdravotních apod. Brutto intenzita je podíl počtu cest ku počtu obyvatel státu.

Intenzita cestovního ruchu se nejčastěji stanovuje na národní úrovni a roste se vzděláním, s postavením v zaměstnání, s velikostí místa bydliště a jeho úrovní urbanizace. Klesá s věkem obyvatel státu.²⁴

Hospodářská politika

Na finanční plánování státu má vliv míra inflace. Čím vyšší je míra inflace, tím horší je dlouhodobé finanční plánování, sociální zabezpečení, úroveň mezd v daném státě na pozici zaměstnaného a měnové kurzy, jež mohou ovlivnit zahraniční turisty a ceny za služby.

Sociální zabezpečení ovlivňuje poptávku po cestovním ruchu, protože nezaměstnaní, nemocní a většina starších lidí si nemohou nakupovat produkty CR.²⁵

Satelitní účet cestovního ruchu

Satelitní účet (Tourism Satellite Account - TSA) je pro cestovní ruch důležitým ukazatelem vzhledem k národnímu hospodářství. Již většina zemí zpracovává satelitní účet cestovního ruchu, který vznikl za spolupráce OSN, OECD, UNWTO (Světová organizace cestovního ruchu, do roku 2003 zkratka WTO) a Eurostatu v roce 2000. V České republice byl poprvé vytvořen v roce 2006,²⁶ i když se o této možnosti vytvoření hovořilo již od roku 1999. Bohužel nebyly v té době dostatečné údaje k jeho vytvoření.²⁷

Satelitní účet zobrazuje, jaké přínosy má cestovní ruch pro hospodářství dané země, do jakých dalších odvětví zasahuje přímo i nepřímo, umožňuje podrobnou analýzu poptávky a nabídky cestovního ruchu.²⁸ Má několik vlastních ukazatelů. Patří mezi ně procentní podíl cestovního ruchu na tvorbě hrubého domácího produktu,

²⁴ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 27-28

²⁵ Horner, S., Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, str. 127

²⁶ Petru, Z., Základy ekonomiky cestovního ruchu, 48

²⁷ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 77

²⁸ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str. 77

podíl cestovního ruchu na vytváření pracovních míst, objem kapitálových investic vyvolaných cestovním ruchem, daňové příjmy z aktiv cestovního ruchu, vliv cestovního ruchu na platební bilanci státu.²⁹

Satelitní účet jako zdroj dat využívá statistický úřad země. Nevýhodou výpočtů je časové zpoždění a malá podrobnost dat. Proto je nutné využívat i odhady, které nesou riziko nepřesností. Čím méně podrobné je členění dat, tím větší jsou odhady a s nimi i velikost nepřesnosti.³⁰

3.2.6 Geografický prvek cestovního ruchu

K systému cestovního ruchu patří prvek umístění a cestování mezi několika místy najednou. Místo pobytu v systému cestovního ruchu je pouze dočasným ubytováním, není hlavním ani trvalým místem bydlení a zaměstnání.³¹ Cestovní ruch se soustřeďuje do významných středisek, oblastí a zemí, které jsou něčím výjimečné pro turistický ruch.³² Důležitá je lokalizace, kde se CR provozuje, a také umístění jednotlivých služeb.

Mezi vnějšími a vnitřními ekonomickými vlivy existují vazby důležité pro umístění. U nich záleží na funkci umístění (vnitřní vlivy) a charakteru umístění (vnější vlivy). To se týká požadavků k objektu (poptávka, nároky), rozdílných možností v realizaci (nabídkou a poptávkou v dané lokalitě), ekonomických činitelů a přírodního prostředí, ve kterém se objekt nachází.

Činitelé rozvoje a rozmístění cestovního ruchu

Činitelé, kteří stimulují vznik CR v poptávce, jsou stimulační faktory. Ty jsou dále děleny podle subjektivních faktorů (psychologické pohnutky ovlivněné reklamou, propagací, kulturou) nebo objektivních faktorů (ekonomické předpoklady, životní prostředí, politický systém, urbanizace místa aj.).

Lokalizační podmínky vytvářejí možnosti lokalizace (umístění) objektu. Záleží zde na funkčním využití, přírodních podmínkách, kulturních možnostech a okolním využití.

²⁹ Petrů, Z., Základy ekonomiky cestovního ruchu,, 48

³⁰ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu I, str. 77

³¹ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu ,str. 28

³² Hrala, V., Geografie cestovního ruchu, str. 14

Dalšími činiteli jsou realizační podmínky, jež jsou konečnou fází v uskutečňování forem cestovního ruchu. Do realizace nepatří jen objekt ubytování a stravování či využití volného času, ale také další podmínky jako například doprava do místa určení.³³

Cestovní ruch v oblasti Mariánských Lázní

Mariánské Lázně jsou významné na regionální i celostátní úrovni CR. Celá oblast je velmi příznivá cestovnímu ruchu hlavně svými přírodními podmínkami – přítomností pramenů a jejich léčivých účinků.³⁴

Pro oblast je charakteristický rekreační a zdravotní CR. Rekreační cestovní ruch je nejvíce rozšířeným typem. Jeho účinky jsou příznivé pro fyzický i duševní stav člověka. Rekreačním CR se nevyjadřují jen pasivní procedury, ale i pohyb v přírodě, zaměření se na určité sporty či venkovní aktivity, a v některých případech i věnování se svým koníčkům. Řadí se do něj také chataření a chalupaření. Zdravotní cestovní ruch se více zaměřuje na stránky zdravého životního stylu a pročištění těla.³⁵

Kromě přírodních podmínek je oblast známá i několika hudebními či filmovými festivaly.

3.2.7 Odvětví cestovního ruchu

Cestovní ruch lze chápat jako jednotný systém, ale lze ho zobrazit podle zaměření subjektu na vlastní potřeby.

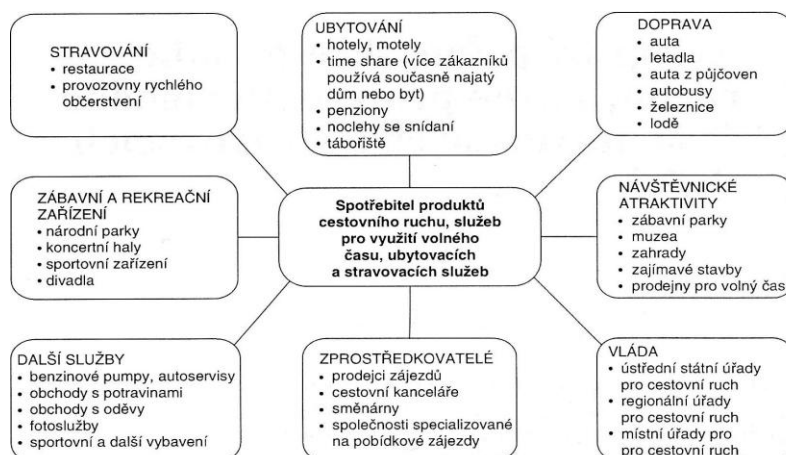
Všechny sektory se dále dělí na odvětví, která jsou patrná ze schématu na obrázku 2.

³³ Hrala, V., Geografie cestovního ruchu, str. 7

³⁴ Hrala, V., Geografie cestovního ruchu, str. 90

³⁵ Malá, V., Cestovní ruch: Vybrané kapitoly, str. 16

Obrázek 2: Odvětví cestovního ruchu



Zdroj: Horner, 2003

3.3 Multiplikátor

Lionel Robbins, britský ekonom 20.století, ³⁶ definoval ekonomii jako vědu, která studuje lidské chování pro svůj vztah mezi koncem a omezenými prostředky, které mohou mít alternativní použití. ³⁷ Podobně je to s definicí multiplikátoru. Obecně je multiplikátor makroekonomický pojem znamenající, nakolik změna jedné proměnné změní hodnotu jiné proměnné. ³⁸

Model multiplikátoru nazval a popsal jako první John Maynard Keynes. Jeho první multiplikátor se věnoval americké ekonomice. Jeho analýza ukazuje dopad změny výdajů (investic, vládních výdajů a spotřeby) na velikost produkce a zaměstnanosti. ³⁹ Bohužel jeho teorie jsou velmi zjednodušené a pro reálné řešení situace je nelze použít. I když J.M.Keynes se nezabýval regionálním problémům, jeho teorie se dále rozvinula právě i pro regionální aplikace. ⁴⁰

³⁶ Library of economics and liberty [online]. c2010 [cit. 2010-09-07]. The concise encyclopedia of economics - Lionel Robbins. Dostupné z WWW: <<http://www.econlib.org/library/Enc/bios/Robbins.html>>

³⁷ Raa, T.T., economics of input-output analysis, str.1

³⁸ Samuelson, P.A., Ekonomie, str.741

³⁹ Samuelson, P.A., Ekonomie, str.740

⁴⁰ Blažek, J.,Uhlíř, D.,Teorie regionálního rozvoje, str.78

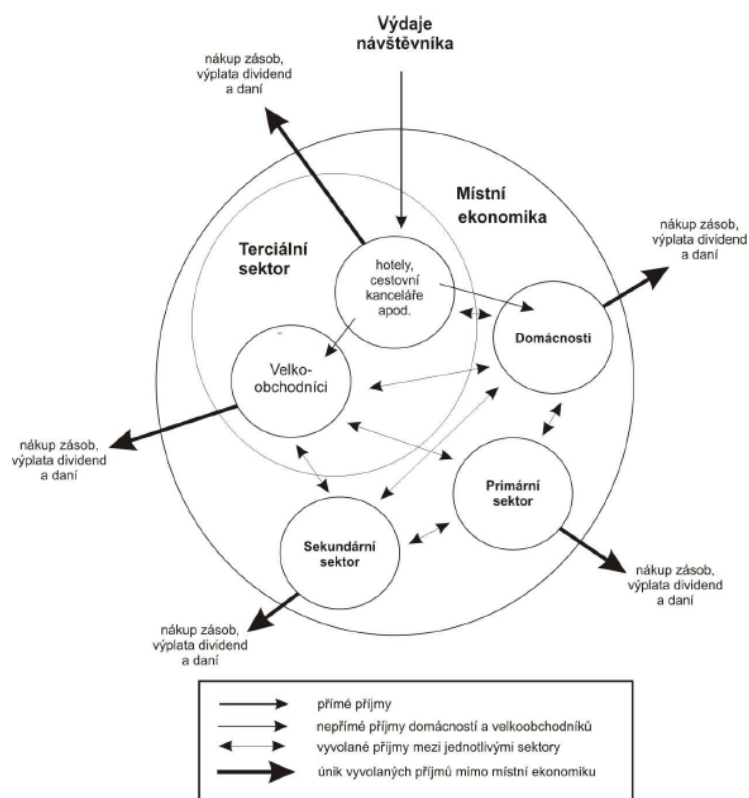
3.3.1 Multiplikátor cestovního ruchu

U cestovního ruchu se multiplikátor váže na příjmy a výdaje z cestovního ruchu pro národní či regionální hospodářství. Zjišťuje se, o kolik jsou příjmy vyšší než výdaje, které příjmy způsobily. A s tím jsou spojené příjmy pro regionální až národní ekonomiku.

Výška multiplikačních efektů je vysoká podle hospodářské soběstačnosti, podle šíře struktury daného národního hospodářství a rozvoje tohoto hospodářství.⁴¹

Jednotlivé příjmy, vztahy mezi návštěvníky a místní ekonomikou jsou znázorněny na obrázku 3.

Obrázek 3: Multiplikátor cestovního ruchu



Zdroj: Vystoupil, J., Šauer, M., 2006

⁴¹ Vystoupil, J., Šauer, M., Základy cestovního ruchu, str.95

3.3.2 Multiplikátor ekonomické základny

Jednou z metod, kterou lze použít v rámci regionů a jejich ekonomiky, je multiplikátor ekonomické základny.

U výpočtů se aktivity v regionu dělí na základní a nezáskladní. Základní aktivity nabízejí své výrobky a služby mimo daný region, poptávka po těchto výrobcích a službách přichází zvenku. Nezáskladní aktivity jsou spotřebovávány v rámci regionu. Mezi základními a nezáskladními veličinami je ale také často problém najít dělicí čáru. Nejčastěji se do základních řadí zemědělství, průmyslová výroba a některé typy služeb, např. finanční zprostředkování. Mezi nezáskladní je zařazena administrativní, vzdělávání a pohostinství.⁴²

Teorie předpokládá, že směr toku je pouze jednosměrný. Region je primárně závislý na rozvoji základních aktivit, tedy že nezáskladní aktivity jsou závislé na základních.⁴³

3.3.3 Input-output tabulka

Pro výpočet multiplikátoru na regionální úrovni se více používá metoda input-output tabulky, která dokáže zahrnout i vazby mezi různými odvětvími ekonomiky. Většinou se model používá pro simulaci změn v regionu.⁴⁴

Symetrické input-output tabulky zobrazují číselné vztahy mezi vstupy a výstupy hospodářství.⁴⁵ Jinak se tyto vztahy nazývají dodavatelské a odběratelské.⁴⁶

Vznik a rozvoj I-O tabulky

Input-output analýza pochází z USA, kde byla prvně sestavena v první polovině 20. století. Zakladatelem je Wassily Leontief, který metodu použil na americkém národním hospodářství.⁴⁷ Jeho první input-output metoda se dnes nazývá uzavřeným modelem, protože všechny vstupy jsou používány jako výstupy.⁴⁸ O rozvoj teorie se zasloužil Walter Isard.⁴⁹

⁴² Čadil, J., Regionální ekonomie: Teorie a aplikace, str. 83

⁴³ Čadil, J., Regionální ekonomie: Teorie a aplikace, str. 83

⁴⁴ Blažek, J., Uhlíř, D., Teorie regionálního rozvoje, str. 83

⁴⁵ Rojíček, M., Strukturální analýza 2006, str. 19

⁴⁶ Čadil, J., Regionální ekonomie: Teorie a aplikace, str. 82

⁴⁷ Rojíček, M., Strukturální analýza 2006, 19

⁴⁸ Raa, T.T., economics of input-output analysis, str. 11

⁴⁹ Čadil, J., Regionální ekonomie: Teorie a aplikace, str. 86

I-O tabulky dnes

Dnes se používají již rozpracovanější teorie, ale základ je stále od Wassilyho Leontiefa. Teorie input-output analýzy je využívána k výpočtu multiplikačních efektů, protože zpracovává nepřímé i přímé vlivy z jiných odvětví. I když se input-output analýza používá hlavně pro výpočet sektorů a jejich vlivů, lze ji použít na jednotlivé podniky. Základem teorie je tvrzení, že výstup může být též vstupem procesu. Výstupy (x_i) je představován prodej meziproductů (z_{ij}) z jiných sektorů pro finální produkci (f_i). Do finální produkce lze zařadit vládní nákupy, export, investice aj.

$$x_i = z_{i1} + z_{i2} + \dots + z_{in} + f_i$$

Na druhé straně jsou vstupy. Pod vstupy (x_j) se řadí nákup meziproductů (např. elektřina, dopravní služby, apod.) (z_{ij}), meziproducty pro import (m_j), práci, půdu, kapitál apod. (v_{aj}).

$$x_j = z_{1j} + z_{2j} + \dots + z_{nj} + v_{aj} + m_j$$

Obě rovnice se využívají k sestavě input – output tabulky.⁵⁰

Členění input – output tabulky

Maticová tabulka input-output je symetrická podle členění produkt x produkt nebo odvětví x odvětví. Zobrazuje číselné vztahy mezi vstupy a výstupy, většinou se používá pro výpočty v účtech statků a služeb, v účtech produkce a v provozním účetnictví.⁵¹

Tabulka 1 má čtyři kvadranty.

I. kvadrant - Ukazuje odběratelsko-dodavatelské vztahy ve formě mezipotřeby

II. kvadrant – Ukazuje dodávající výrobní odvětví a automomní využití

III. kvadrant - Ukazuje pohyb peněz uvnitř firmy (mzdy, daně, zisky, fixní kapitál).

Ve třetím kvadrantu se slouží k zobrazení primárních činitelů jako kapitál, pracovní síla a výrobní kapacity.

IV. Kvadrant - Poslední kvadrant zobrazuje vztah mezi primárními činiteli a konečným užitím.⁵²





⁵⁰ Čadil, J., Regionální ekonomie: Teorie a aplikace, str.86

⁵¹ Hronová, S., Praktikum z národního účetnictví, str.146

⁵² Rojíček, M., Klíčová odvětví v české ekonomice z pohledu input-output analýzy, str.2

Tabulka 1: Tabulka input-output analýzy

Sektor	1	...	j	...	n	Konečné	Celkem
1	z_{11}	...	z_{1j}	...	z_{1n}	f_1	x_1
...
i	z_{i1}	...	z_{ij}	...	z_{in}	f_i	x_i
...
n	z_{n1}	...	z_{nj}	...	z_{nn}	f_n	x_n
Přidaná	v_1	...	v_j	...	v_n		
Celkem	x_1	...	x_j	...	x_n		

	I. kvadrant		II. kvadrant		III. kvadrant		IV. kvadrant
---	-------------	---	--------------	---	---------------	---	--------------

Zdroj: Rojíček, M., 2007

První kvadrant z tabulky 1 je možné podrobněji popsat tabulkou 2. V tabulce 2 je znázorněno členění produkt x produkt a popisuje uspořádání jednotlivých prvků matice do výpočetní tabulky.

Tabulka 2: Symetrická input - output tabulka v členění produkt x produkt

	Výrobky podle SKP	Výrobky podle SKP	Konečné užití				Celkem
			KS	HTFK	ΔZ	Vývoz	
Výrobky podle SKP	1	Mezispotřeba	Výdaje na konečnou spotřebu	Tvorba hrubého fix. kap.	Změna stavu zásob	Vývoz	Užití celkem podle výrobků
Celkem (1)	2	Celková mezispotřeba v základních cenách	Celkem podle jednotlivých typů konečného užití v základních cenách				Celkové užití v základních cenách
Čisté daně na výrobky	3	ČDV podle produktů	ČDV podle jednotlivých typů konečného užití				Celkové čisté daně na výrobky
Celkem (1+3)	4	Celková mezispotřeba v kupních cenách	Celkové konečné užití podle jednotlivých typů v základních cenách				Celkové užití v kupních cenách
Složky přidané hodnoty	5	Složky přidané hodnoty					
Celkem (4+5)	6	Produkce v základních cenách					
Dovoz	7	Dovoz					
Celkem (6+7)	8	Dodávky celkem v základních cenách					

Zdroj: Vavrla, L., Rojíček, M., 2007

Do sloupců tabulky 2 se vkládají hodnoty spotřeby, tedy kolik produktu bylo na výrobu výrobku pro jednotlivé řádky spotřebováno. Změnou struktury spotřeby se změni i vstupy modelu. Napravo od čtvercové tabulky je konečné užití členěné podle jednotlivých produktů. Stejně rozdělení a popis platí pro členění odvětví x odvětví. Při sestavování SIOT se upřednostňuje oceňování v základních cenách, protože ocenění je homogennější a výhodnější k analytickým účelům.⁵³

Účetní pohled na I-O tabulky

Protože tabulka funguje na podobném principu jako podvojně účetnictví,⁵⁴ je možné I-O tabulky najít v literatuře spojené s účetnictvím. Po stránce účetní evidence je možné I-O tabulku rozdělit na tři menší části.

První část je zobrazena v tabulce 3 a má čtvercový tvar. Informuje o užití určitého produktu na mezispotřebu v odvětvích a o struktuře mezispotřeby.

Tabulka 3: Vztahy v meziodvětví

		Odvětví podle klasifikace (j)		Užití i-tého produktu na mezispotřebu
		1	2 ... n	
Odvětví podle klasifikace (i)	1	Mezispotřeba i-tého produktu v j-tém odvětví (x_{ij})		$x_i = \sum_j x_{ij}$
	2			
	...			
	n			
Mezispotřeba v j-tém odvětví		$X_j = \sum_i x_{ij}$		Mezispotřeba celkem

Zdroj: Hronová, S., 1997

V posledním sloupci tabulky 3 jsou uvedeny hodnoty užití jednotlivých produktů na mezispotřebu a v posledním řádku jsou uvedeny hodnoty mezispotřeby v jednotlivých odvětvích.⁵⁵

⁵³ Vavrla, L.,Rojíček, M., Sestavování symetrických input - output tabulek a jejich aplikace. 29

⁵⁴ Blažek,J., Uhlíř, D., Teorie regionálního rozvoje, str. 83

⁵⁵ Hronová, S., Praktikum z národního účetnictví, str.147

Z tabulky 4, kterou je znázorněno konečné užití jednotlivých odvětví během roku, je vidět sloupec „užití celkem“, který spojuje užití na mezispotřebě a na konečném užití.⁵⁶

Tabulka 4: Užití produktů

		Konečné užití (k)		Užití celkem
		1	2 ... m	
Odvětví podle klasifikace (i)	1	$y_i = \sum_k y_{ik}$		$U_i = x_i + y_i$
	2			
	...			
	n			
Celkem				

Zdroj: Hronová, S., 1997

Na závěr se ještě udává tabulka třetí, která nám shrnuje dosavadní výpočty.

3.3.4 Předpoklady pro použitelnost I-O modelu

Předpokladem, který je zásadním pro použití modelu, je linearita mezi výrobní spotřebou a výrobou jednotlivých odvětví. Pro tvorbu jednoduchého lineárního modelu je potřeba jeden parametr pro každou relaci mezi dvěma odvětvími (technický koeficient). Funkci je pak možné zkonstruovat za jedno účetní období (zpravidla jeden rok). Pokud by se vytvářel model složitější, bylo by zapotřebí znát údaje z více, než jednoho období. Potom ale může docházet k zastarávání technických koeficientů. K tomu dochází buď změnou v technologiích, nebo změnou ve struktuře odvětví. Proto je model vhodnější na modelování krátkodobých dopadů na produkci. Průměrné technické koeficienty budou relativně stabilní, pokud budou dílčí technické koeficienty přibližně stejné (shrnutím produktů s podobnými vstupy do jednoho odvětví) a pokud se nemění výrobní struktura odvětví.

⁵⁶ Hronová, S., Praktikum z národního účetnictví, str.148

Mezi základní předpoklady patří neomezenost výrobní kapacity (nabídka se přizpůsobuje poptávce), produkty jsou vyráběny s fixní strukturou vstupů, včetně struktury přidané hodnoty a struktura vstupů vychází ze zvolené techniky transformace nesymetrických tabulek na symetrické.⁵⁷

Tyto základní předpoklady jsou omezující pro výpočty a modely, které jsou složitější, a v ekonomice vykazují zkreslující výsledky. Dalším nedostatkem je dostupnost dat. Sekundární data, která jsou získána, nejsou dostačujícím zdrojem informací. Proto se často provádí primární výzkum, který je časově i finančně náročný.

Nevýhodou při hodnocení cestovního ruchu pomocí multiplikačních efektů je, že neznázorňuje i negativní vlivy. Například náklady na ušlé zisky a efekty, které by vznikaly při rozvoji jiných aktivit než u cestovního ruchu. Mezi tyto efekty se řadí například vysídlení. Dalším negativem je omezenost modelu pouze na ekonomické dopady v sledované lokalitě nebo ekonomice, a pak závislost na finančních prostředcích určených na výzkum primárních dat.⁵⁸

⁵⁷ Rojíček, M., Strukturální analýza, 2006, str. 20-21

⁵⁸ Antoušková, M., Cestovní ruch jako faktor rozvoje regionu, 2009, str. 39-40

4 UŽITÍ MULTIPLIKÁTORU NA DANÉ FIRMĚ

4.1 *Popis firmy*

Objektem výzkumu bakalářské práce je hotel Olympia, čtyřhvězdičkový hotel ohodnocený podle oficiální jednotné klasifikace ubytovacích zařízení České republiky pro období 2010-2012. Hotel se nachází v centru Mariánských Lázní nedaleko kolonády. Mezi nejčastější návštěvníky patří obyvatelé západní Evropy.

Hotel Olympia je zaměřen na rekreační a zdravotní cestovní ruch. Je lázeňským hotelem, a proto využívá k léčbě prameny, plyn CO₂ a klimatické prostředí. Léčebné pobyty jsou zaměřené na léčbu nemocí pohybového ústrojí, nemocí ledvin a močových cest, nemocí dýchacího ústrojí a metabolická onemocnění. Léčba se skládá z koupelí v minerálních vodách, programového pití léčivých vod, masáží, inhalace, slatinných zábalů, plynové injekce, tělesných cvičení nebo dietního programu stravování či akupunktury.

4.2 *Vybavení hotelu*

Celkově má hotel k dispozici 192 lůžek, které tvoří 96 pokojů. 86 nekuřáckých pokojů vysoce převyšují kuřácké pokoje. Pro tělesně postižené je k dispozici 1 pokoj v přízemí hotelu. Většina ostatních pokojů jsou dvoulůžkové.

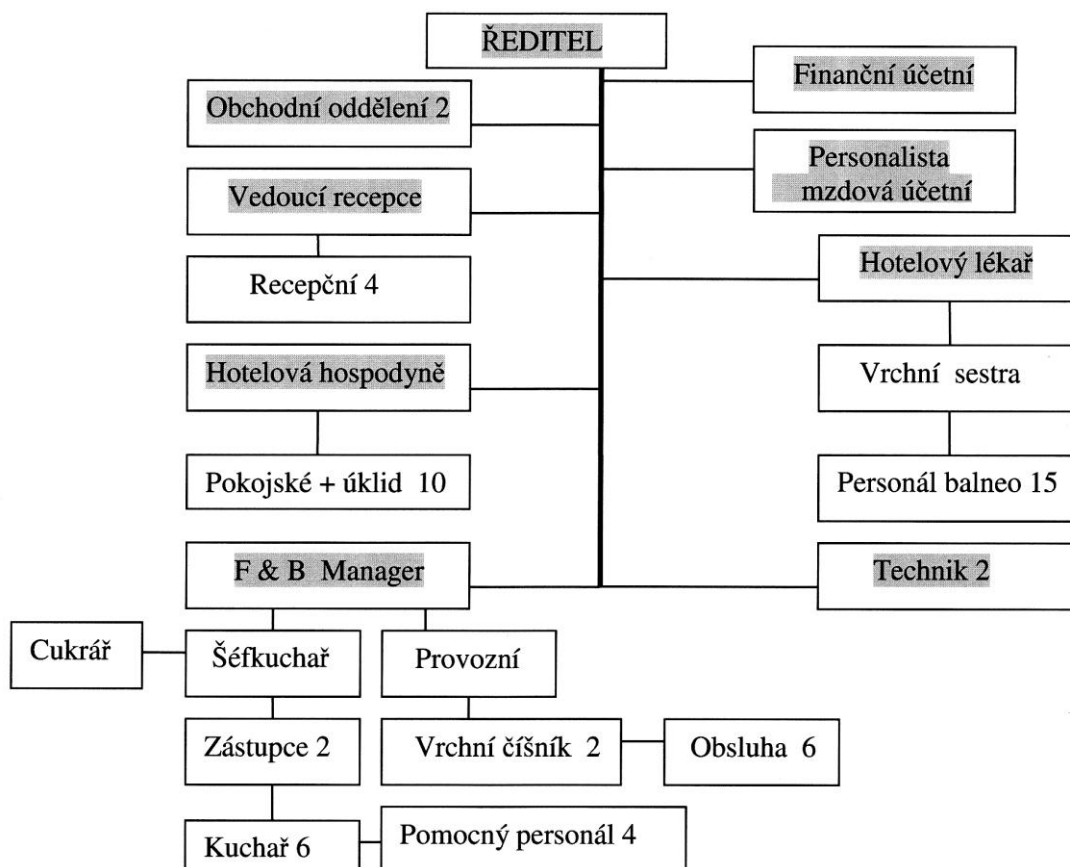
Kromě klasického ubytování mají hosté k dispozici nadstandardní balneo provoz, tři sauny, bazén se slanou vodou, podzemní garáže, dvě restaurace a lobby bar.

4.3 *Organizační struktura*

Hotel je rozdělen do několika tzv. „středisek“, kde každý zaměstnanec zodpovídá za svou sekci. Dělení je tvořeno podle předmětu činnosti na: recepci, úklid, obchodní, stravovací a výrobní, ekonomické a personální, léčebné a technické oddělení. Zaměstnanci jsou podle ekonomických výsledků svých středisek ohodnoceni v pohyblivé složce své mzdy.

Celková organizační struktura hotelu je zobrazena na obrázku 5.

Obrázek 4: Organizační struktura firmy



Zdroj: Šnajdr, R., 2009

4.4 Využití input-output tabulky k dané firmě

4.4.1 Odběratelé

Pro účely hotelu jako odběratele se brali v úvahu všichni návštěvníci a turisté, protože nebyly dostupné informace, kolik jich hotel navštěvuje z ciziny a kolik z ČR.

Jelikož je hotel uzpůsoben pro lázeňské účely, jedná se o rekreační a relaxační pobyty, do I-O tabulky se turisté započítávali především do položek příjmy za ubytování, které zahrnují i ubytování „pacientů“, a stravování jak ubytovaných turistů, tak příjmy z restaurace. Tyto příjmy, které hotel utržil za své služby, se nebudou v modelu I-O tabulky zahrnovat, protože bylo pro přesnější výsledky výhodnější vzít v úvahu jednotlivé spotřeby.

4.4.2 Dodavatelé

Mezi dodavatele hotelu patřily velkoobchody. Pro tyto velkoobchody přinášel hotel ze své spotřeby obchodní marže. Ty jsou spočítány pro každou složku v tabulce 7. Mezi velkoobchody, dodávající zboží do hotelu, patřily firmy jmenované v tabulce 5.

Tabulka 5: Seznam dodavatelů hotelu Olympia

Dodavatel	Komodita	Původ firmy
Apostav s.r.o.	hotelový textil	česká
Bonno Gastro servis s.r.o.	pracovní oděvy	česká
Davídek s.r.o.	hotelový a restaurační textil	česká
Johnson Diversey	pracovní oděvy	česká
Kimberly-clark	Pracovní oděvy -technický úsek	česká
Petr Fiala	kosmetika	česká
Primavera Andorrana	čistící prostředky	mezinárodní
Ruda fashion s.r.o.	hygienické zboží	mezinárodní
MAKRO Cash + Carry ČR s.r.o.	kompletní sortiment	mezinárodní
ALFA therm, a.s.	suchý koloniál, olej	česká
NOWACO	mražený sortiment	mezinárodní
Sara Lee Czech Republic, a.s.	káva, čaj, horká čokoláda	mezinárodní
GASTROSTELLA s.r.o.	nápoje, koloniál	mezinárodní
Milchunion Frischdienst GmbH	mléčné výrobky, mražená zelenina	mezinárodní
DOSTÁL Zbyněk	zelenina, ovoce	česká
Špilar Jan	ryby a drůbež	česká
BUDĚJOVICKÝ BUDVAR n.p.	pivo a minerální voda Rajec	česká
MASNÉ KRAMY s.r.o.	uzeniny, masné výrobky	česká
Zeelandia spol s r.o.	cukrářský sortiment	česká

PENAM, a.s.	pečivo	česká
BÄKO OBERPFALZ	mražený sortiment	mezinárodní
OPOJ -nápoje s.r.o.	snídaňový juice	mezinárodní
ZOTAS 2000 s.r.o.	mléčné produkty	česká
KOSTOMLATSKÝ Roman	ryby	česká
ALMECO plus s.r.o.	cukrářský sortiment	česká
La Lorraine a.s.	mražené pečivo	mezinárodní
DELTA FROZEN PRODUCTS, a.s.	mražené pečivo	mezinárodní
JAURIS František	cukrářský sortiment	česká

Zdroj: interní materiály

Mezi další dodavatele se zařadila i česká firma Chevak, jež dodávala do hotelu pitnou vodu. Elektrickou energii hotel odebíral od firmy ČEZ, tepelnou od firmy Dalkia. Odpad odvážela firma Marius Pedersen a.s.

4.4.3 Tabulkové výpočty

Jednotlivé spotřeby, jak byly evidovány hotelem, jsou přiřazeny k jednotlivým odvětvím v klasifikaci SKP a sečteny k sobě patřící číselné informace. Z toho byla zpracována následující tabulka 6.

Tabulka 6: Spotřeby pro jednotlivá data v SKP

Zařazení v SKP	Název spotřeby	Celkem v Kč bez DPH
1	Spotřeba květin	41 856
15	Spotřeba potravin a nápojů	6 874 500
17	Nákup nového prádla	168 897
18	Spotřeba pracovních oděvů a obuvi	117 401
21	Spotřeba kancelářského materiálu	7 550
22	Prodané zboží recepce	164 183
24	Spotřeba materiálů kosmetiky, balneo, čistící prostředky	1 751 856
26	Spotřeba provozního a údržbářského materiálu	178 919
28	Spotřeba příborů	16 290

36	Spotřeba pomocných materiálů	326 034
40	Spotřeba elektrické energie a páry	3 235 219
41	Spotřeba vody	502 560
45	Opravy a udržování majetku	176 218
60	Doprava	2 727
63	Provize CK	128 788
70	Nájemné	38 285
74	Služby outsourcing	168 000
90	Odvoz odpadu	324 359
92	Kultura	420 402
93	Celkem ostatní služby	1 415 535

Zdroj: interní materiály; vlastní zpracování

Některé ze zmíněných spotřeb v tabulce 6 se skládají z více položek, např. spotřeba nápojů a potravin se týká nejen hostů z restaurace, ale i nápojů do minibarů nebo přímým prodejem hostům. U položky 22 je do spotřeby pro prodeje recepce zahrnut nákup pohledů, novin a časopisů pro hotelové použití. Velmi početnou částkou jsou ostatní služby, do kterých je zahrnuto nejen praní prádla, ale také všechny spotřeby, které nelze zařadit do jiné kategorie.

Dalším výpočtem pro potřeby modelu bylo přiřadit ke každé spotřebě marži, která poté podá výsledek o celkových tržbách pro velkoobchody. Poměry marží pro jednotlivé spotřeby v odvětvích byly poskytnuty ČSÚ. Výsledky výpočtů zobrazené přesnými částkami je možné vidět v tabulce 7.

Tabulka 7: Spotřeby s odečtenými maržemi

Název spotřeby	Celkem s odečtenou marží v Kč	Marže
Spotřeba květin	37 503	4 353
Spotřeba potravin a nápojů	6 187 050	687 450
Nákup nového prádla	120 930	47 967

Spotřeba pracovních oděvů a obuvi	70 088	47 313
Spotřeba kancelářského materiálu	5 474	2 076
Prodané zboží recepce	127 078	37 105
Spotřeba materiálů kosmetiky, balneo, čisticí prostředky	1 401 485	350 371
Spotřeba provozního a údržbářského materiálu	147 802	31 117
Spotřeba příborů	12 820	3 470
Spotřeba pomocných materiálů	226 920	99 114
Spotřeba elektrické energie a páry	2 646 409	588 810
Spotřeba vody	411 094	91 466
Opravy a udržování majetku	144 146	32 072
Doprava	2 231	496
Provize CK	105 349	23 439
Nájemné	31 317	6 968
Služby outsourcing	137 424	30 576
Odvoz odpadu	265 326	59 033
Kultura	343 889	76 513
Celkem ostatní služby	1 157 908	257 627

Zdroj: interní materiály, ČSÚ; vlastní zpracování

Celkový příjem, který mají velkoobchody z nákupů pro hotel, je 2 477 337 Kč bez DPH.

Jelikož ve statistickém vyjádření hotelu se jednalo v mnoha případech o částky přesahující desetitisíc až miliony, je zaokrouhlena každá částka na celé tisíce, se kterými se nadále pracuje pro další aplikace modelu.

Pro další výpočty byla vypočtena Leontiffova matice. Tyto pomocné výpočty jsou již součástí input – output tabulky, takže byly pro zjednodušení výpočtů použity. Když se jednotlivé multiplikátory sečetly pro každou kategorii, vyšel multiplikátor produkce vyčíslený v tabulce 8 pro každou spotřebu zvlášť.

Tabulka 8: Multiplikátor produkce

Výdaje na konečnou spotřebu	Finální užití celkem	SKP	Multiplikátor produkce
38 000	38 000	01	1,68
6 188 000	6 188 000	15	2,16
121 000	121 000	17	1,5
6 000	6 000	21	1,86
128 000	128 000	22	1,89
1 402 000	1 402 000	24	1,62
148 000	148 000	26	1,81
13 000	13 000	28	1,74
227 000	227 000	36	1,6
2 647 000	2 647 000	40	1,67
412 000	412 000	41	1,74
145 000	145 000	45	2,22
2 477 000	2 477 000	51	1,71
3 000	3 000	60	1,76
106 000	106 000	63	2
32 000	32 000	70	1,8
138 000	138 000	74	1,97
266 000	266 000	90	2,02
344 000	344 000	92	1,87
1 158 000	1 158 000	93	1,49

Zdroj: interní materiály, ČSÚ; vlastní zpracování

Čísla ve sloupci Multiplikátor produkce v tabulce 7 vyjadřují, o kolik by nám stoupla produkce v daném odvětví při dodatečném vstupu jedné jednotky vstupu. Například při multiplikačním koeficientu 1,68 v řádku a sloupci spotřeba květin (SKP 01) 1 tvoří přímý efekt produkce produktů zemědělství a myslivosti, a 0,68 je nepřímým efektem do dalších odvětví produkce. Pokud se hodnota multiplikátoru zvyšuje nad 1, je ekonomicky aktivnějším pro další odvětví a tím i efektivnějším odvětvím pro další sektory produkce. V modelovém případě měla nejvyšší multiplikační hodnotu spotřeba udržování majetku a opravy (SKP 45), odvětví potravin a nápojů (SKP 15) a odvoz odpadu (SKP 90).

4.4.4 Dopady produkce a hrubé přidané hodnoty v modelové situaci

Celková spotřeba hotelu, která byla necelých 16 mil., je po propočtech necelých 30 mil. Hrubý přidaná hodnota je skoro 11 mil. Kč. Z toho byl meziproduct, který se díky hotelu vytvářel, okolo 5 mil. Kč.

Z modelové situace jsou pro příklad uvedeny některé ze spotřeb a k nim přiřazená produkce a hrubá přidaná hodnota.

Největší spotřebu 6 188 000 Kč měl hotel na potraviny a nápoje. Pro konečnou produkci týkající se stále potravin je pak multiplikátor 2,16 a vytvářel produkci o částce přesahující 8,4 mil. Kč. Ale HPH byla pouze necelé dva miliony.

Dalším odvětvím je nákup květin, kdy při roční spotřebě hotel utratil 38 tis. Kč, a hodnota multiplikátoru 1,68 tuto částku vyzvedla až na více než 1,5 mil. Kč. HPH poté vyšla 726 tis. Kč, což je skoro poloviční částka než u celé produkce.

Další spotřeba s velmi výrazným multiplikačním efektem byla spotřeba energie, která byla skutečně využita přímo bez jakéhokoliv skladování. Ze spotřeby 2 647 tis. Kč vytváří o zhruba třetinu větší produkci 3 690 tis. Kč.

Celkový přehled jednotlivých dopadů ke každé spotřebě je v příloze 3.

4.4.5 Dopad na zaměstnanost

Dopad výdajů na zaměstnanost se týká zvýšení počtu pracovních míst pro ekonomiku.

Kromě produkce peněz pro zaměstnance hotelu, je možno řešit otázku porovnání počtu zaměstnanců v hotelu s jejich příjmy a počtem pracovních míst, která svou spotřebou hotel vytváří.

Celkové náklady hotelu na zaměstnance tvořila částka přes 18,5 mil. ročně. Přesnou strukturu výdajů na mzdy je možné vidět na tabulce 9.

Tabulka 9: Struktura výdajů na mzdy

Typ pracovního poměru	Celkem v Kč bez DPH	Zaokrouhleno
Hlavní pracovní poměr	18 281 431	18 281 000
Částečné úvazky a brigády	402 378	402 000
Celkem oba typy úvazku		18 683 000

Zdroj: interní materiály; vlastní zpracování

Hotel zaměstnával 62 zaměstnanců na plný pracovní úvazek při osmi hodinových službách a 4 zaměstnance na částečný úvazek. Také zaměstnával učně, ale jelikož byl jejich počet v průběhu roku hodně flexibilní podle potřeb hotelu, nejsou započítáni do výdajů hotelu.

4 zaměstnance na částečný úvazek bylo vhodné přepočítat na zaměstnance v trvalém pracovním poměru. V modelu se předpokládalo, že 1 zaměstnanec na plný úvazek v sobě pokrývá 2 zaměstnance na částečný úvazek.

$$1 \text{ HPP} = 2 \text{ ČPP}$$

Po přepočtu bylo v hotelu zaměstnáno 64 lidí na HPP při ročním výdaji 18 683 tis. Kč bez DPH. Částky v tabulce 8 jsou vyjádřeny v superhrubých částkách na mzdy, tzn. součástí je sociální a zdravotní pojištění placené hotelem za zaměstnance.

Potom bylo možné pomocí multiplikačních efektů spočítat další pracovní místa, která svou spotřebou hotel vytvářel pro národní ekonomiku. V modelovém případě vyšlo 19 dalších pracovních míst. Tím pádem spotřeba jednoho hotelu celkem vyprodukovala mzdy pro 83 pracovníků, při roční spotřebě necelých 16 mil.

Nejvíce pracovních míst vytvářel v odvětví potravin a nápojů (4 pracovní místa), ostatních služeb (2 pracovní místa), velkoobchodu (2 pracovní místa), produktů zemědělské výroby (2 pracovní místa) a v jiných podnikatelských službách (1 pracovní místo). Zbylá pracovní místa byla rozdělena v desetinných vyjádřeních do dalších odvětví, jak je vidět v příloze 4.

5 ZÁVĚR

V části literárních rešerší byla vysvětlena definice cestovního ruchu, a poté bylo toto odvětví děleno podle svých sektorů, které mají na cestovní ruch vliv. Byla to problematika geografického umístění, politické aspekty ze strany státu a EU, ekonomika státu spolu s intenzitou poptávky a chováním obyvatel při jejím snižování, intenzita cestovního ruchu, technická a dopravní úroveň. V neposlední řadě má cestovní ruch velký vliv na otázku životního prostředí.

V další části literárních rešerší byl obecně popsán pojem multiplikátoru a byl zmíněn jeho zakladatel J.M.Keynes. S pojmem multiplikátoru úzce souvisí téma input-output tabulky, která se sestavuje pro klasifikaci odvětví států. V práci byla použita symetrická input-output tabulka se stejným počtem vstupů a výstupů.

V praktické části práce byl řešen výpočet multiplikačních efektů pro hotel Olympia v Mariánských Lázních v roce 2008.

Na jednotlivé dopady mají vliv hodnoty koeficientů multiplikátoru, které byly vypočítány v maticové input-output tabulce. Nejvyšší hodnoty dosahovala spotřeba na opravy a udržování majetku s hodnotou 2,22. Tím jedna jednotka vstupu vytvořila pro stejné odvětví dvakrát větší produkci a pro ostatní odvětví produkci 0,22. Nejvyšší spotřebu 6 188 000 Kč měl hotel na potraviny a nápoje. S multiplifikátorem 2,16 vytváří produkci o částce přesahující 8,4 mil. Kč. Celkově hotel vytvořil produkci 30 mil. Kč bez DPH.

Dílčím cílem bylo vyhodnotit kromě produkce hrubou přidanou hodnotu. Největších změn při hodnotách roční spotřeby v modelovém případě dosahovaly květiny s multiplifikátorem 1.86 a hrubou přidanou hodnotou přes 700 tis.Kč. Mezispotřeba byla stejně velká jako HPH. Další výraznou změnu vykazovala energetika, kdy mezispotřeba vytvářela asi třetinu celkové spotřeby odběru energie.

Hotel během roku 2008 zaměstnával 62 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr a 4 zaměstnanci na částečný pracovní poměr. Po přepočtu na hlavní pracovní poměr hotel zaměstnával 64 zaměstnanců s ročními mzdovými náklady přes 18. mil. Kč. Pomocí multiplikátorů bylo možné spočítat, kolik dalších pracovních míst vytváří. Svou spotřebou 16 mil. Kč hotel vytvořil dalších 19 pracovních míst.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

6.1 Literární prameny

ANTOUŠKOVÁ, Michaela. Cestovní ruch jako faktor rozvoje regionu. Praha, 2008. 182 s. Dizertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze

BLAŽEK, Jiří; UHLÍŘ, David. Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace. vydání první. Praha : Karolinum, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5 "

ČADIL, Jan. Regionální ekonomie : Teorie a aplikace. první vydání. Praha : C.H.Beck, 2010. 176 s. ISBN 978-80-7400-191-8

HORNER, Susan; SWARBROOKE, John. Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času : Aplikovaný marketing služeb. Praha : Grada publishing a.s., 2003. 488 s. ISBN 80-247-0202-9

HRALA, Václav. Geografie cestovního ruchu. třetí vydání. Praha : Oeconomica, 2005. 110 s. ISBN 80-245-0858-3

HRONOVÁ, Stanislava. Praktikum z národního účetnictví. Vydání první. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997. 184 s. ISBN 80-7079-879-3

MALÁ, Vlasta. Cestovní ruch : (Vybrané kapitoly). první vydání. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. 83 s. ISBN 80-7079-443-7

PETRŮ, Zdenka. Základy ekonomiky cestovního ruchu. 2.upravené vydání. Praha : Idea Servis, 2007. 124 s. ISBN 978-80-85970-55-5

RAA, Thijs Ten. The economics of input-output analysis. první vydání. Cambridge : Cambridge university Press, 2005. 197 s. ISBN 0-521-60267-X

RAABOVÁ, Tereza. Ekonomické a sociální dopady kulturního cestovního ruchu v ČR. Praha, 2010. 132 s. Dizertační práce. Vysoká škola ekonomická v Praze

ROJÍČEK, Marek. Strukturální analýza české ekonomiky. Pracovní sešity CES VŠEM. 2006, Č.1. ISSN 1801-2728

ROJÍČEK, Marek. Klíčová odvětví v české ekonomice z pohledu input-output analýzy. Pracovní sešity CEM VŠEM. 2007, Č.2. ISSN 0322-788x

SAMUELSON, Paul A. Ekonomie. Vydání osmnácté. Praha: Nakladatelství Svoboda 2007. ISBN 978-80-205-0590-3

ŠNAJDR, Radek. Restrukturalizace a optimalizace provozních nákladů vybraného hotelového zařízení. Praha, 2009. 78 s. Diplomová práce. VYSOKÁ ŠKOLA HOTELOVÁ V PRAZE 8

VAVRLA, Lukáš; ROJÍČEK, Marek. Sestavování symetrických input - output tabulek a jejich aplikace. Statistika : Ekonomicko - statistický časopis. 2006, 1, s. 28-43

VYSTOUPIL, Jiří; ŠAUER, Martin. Základy cestovního ruchu. první vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2006. 163 s. ISBN 80-210-4205-2

6.2 Internetové zdroje

Český statistický úřad [online]. 2010 [cit. 2010-08-20]. Metodika satelitního účtu České Republiky. Dostupné z WWW:

[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu/\\$File/metod_tsa.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu/$File/metod_tsa.pdf)

Český statistický úřad [online]. 2011 [cit. 2011-03-08]. Metainformace k ukazateli.

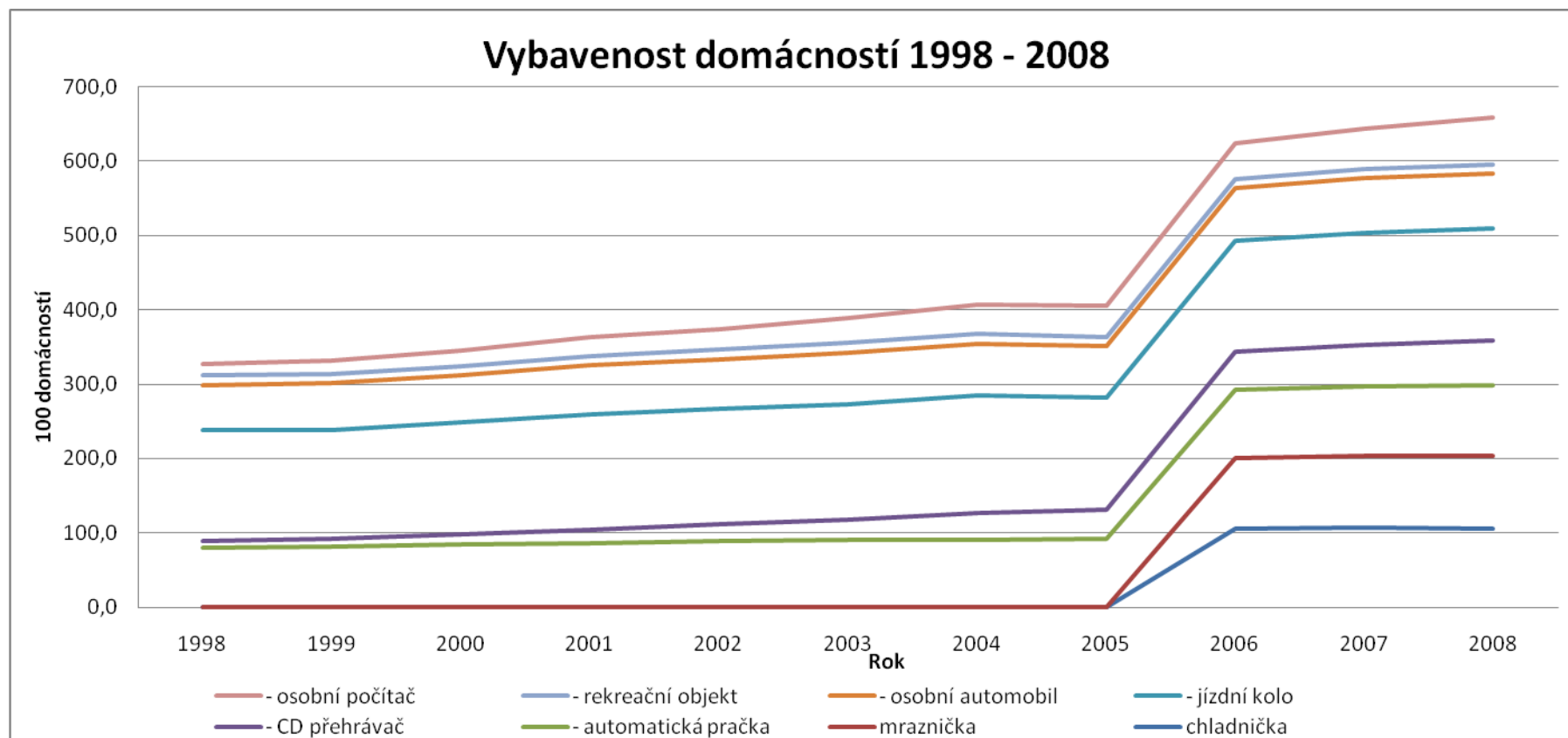
Dostupné z WWW: http://vdb.czso.cz/vdbvo/mi/mi_ukazatel.jsp?kodukaz=2365

Library of economics and liberty [online]. c2010 [cit. 2010-09-07]. The concise encyclopedia of economics - Lionel Robbins. Dostupné z WWW:

<http://www.econlib.org/library/Enc/bios/Robbins.html>

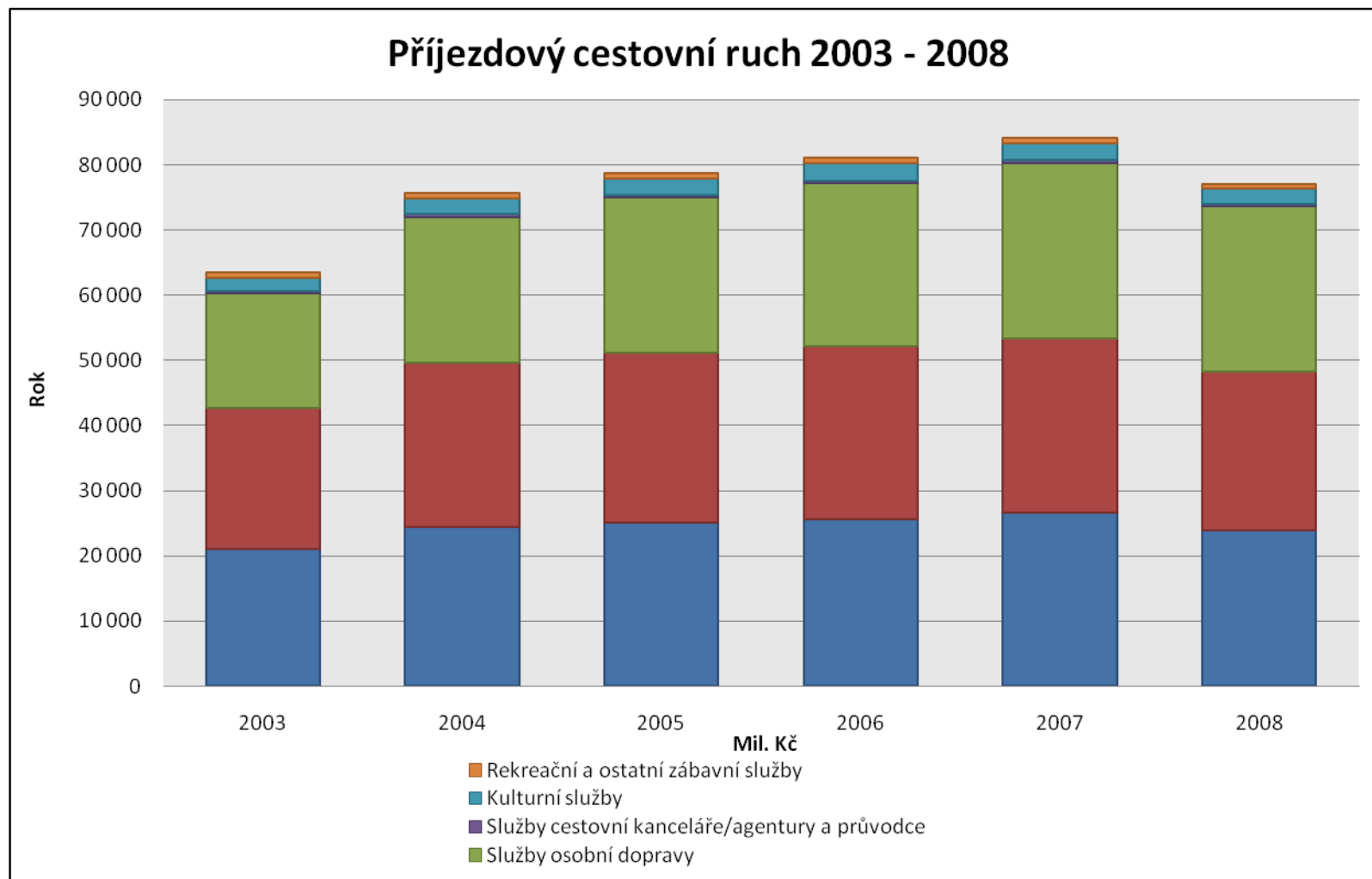
7 PŘÍLOHY

Příloha 1: Životní úroveň obyvatel demonstrovaná na vybavenosti domácností



Zdroj: Data: Český statistický úřad, www.czso.cz Graf: Vlastní zpracování

Příloha 2: Příjezdový cestovní ruch v letech 2003 až 2008 dělený podle poskytnutých služeb



Zdroj: Data: Český statistický úřad, www.czso.cz Graf: Vlastní zpracování

Příloha 3: Přehled multiplikátoru produkce, dopadu na produkci a dopadu na HPH pro jednotlivá odvětví SKP v modelové situaci

SKP	01	02	05	10	11	12	13	14
Multiplikátor produkce	1,68	1,63	1,95	1,70	1,03	2,90	2,69	1,84
Dopad na produkci	1 663 855	43 580	2 786	306 514	33 910	-	34	40 039
Dopad na HPH	725 559	24 193	1 106	158 098	21 889	-	-	15 746

SKP	15	16	17	18	19	20	21	22
Multiplikátor produkce	2,16	1,57	1,50	1,24	1,24	2,03	1,86	1,89
Dopad na produkci	8 450 955	749	158 479	-	309	173 268	80 256	254 120
Dopad na HPH	1 904 252	331	40 257	-	74	50 934	19 981	76 309

SKP	23	24	25	26	27	28	29	30
Multiplikátor produkce	1,47	1,62	1,54	1,81	1,77	1,74	1,60	1,29
Dopad na produkci	389 254	1 544 656	161 401	266 801	40 561	167 350	19 722	437
Dopad na HPH	20 268	364 079	37 951	94 362	7 730	49 400	5 335	8

SKP	31	32	33	34	35	36	37	40
Multiplikátor produkce	1,51	1,25	1,39	1,71	1,60	1,60	2,75	1,67
Dopad na produkci	35 093	515	9 773	34 901	7 398	260 008	6 072	3 689 542
Dopad na HPH	8 460	77	2 830	6 530	1 927	76 936	1 204	1 286 690

SKP	41	45	50	51	52	55	60	61
Multiplikátor produkce	1,74	2,22	1,76	1,71	1,63	1,88	1,76	2,77
Dopad na produkci	539 194	590 948	243 950	3 746 179	428 004	141 277	694 265	1 507
Dopad na HPH	299 592	155 372	102 974	2 067 304	252 585	62 303	297 589	169

SKP	62	63	64	65	66	67	70	71
Multiplikátor produkce	1,91	2,00	1,68	1,93	2,32	1,75	1,80	1,83
Dopad na produkci	4 784	565 329	288 923	331 698	104 254	45 138	485 668	69 354
Dopad na HPH	806	216 029	154 256	138 969	17 725	23 642	241 099	31 392

SKP	72	73	74	75	80	85	90	91
Multiplikátor produkce	1,77	1,35	1,97	1,55	1,34	1,41	2,02	1,96
Dopad na produkci	131 108	12 271	1 360 991	60 942	35 960	45 607	509 438	12 391
Dopad na HPH	63 780	8 503	561 155	39 147	26 568	28 312	174 758	4 296

SKP	92	93
Multiplikátor produkce	1,87	1,49
Dopad na produkci	488 318	1 185 178
Dopad na HPH	212 786	730 536

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha 4: Dopad v modelové situaci na zaměstnanost v jednotlivých odvětvích SKP

Dopad na zaměstnanost/SKP	01	02	05	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Dopad na zaměstnanost (přepočtené úvazky)	2,09	0,05	0,01	0,23	0	0	0	0,02	4,03	0	0,11	0

Dopad na zaměstnanost/SKP	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Dopad na zaměstnanost (přepočtené úvazky)	0	0,16	0,03	0,15	0,01	0,43	0,06	0,16	0,01	0,12	0,01	0

Dopad na zaměstnanost/SKP	31	32	33	34	35	36	37	40	41	45	50	51
Dopad na zaměstnanost (přepočtené úvazky)	0,02	0	0,01	0,01	0	0,21	0	0,6	0,54	0,38	0,24	2,66

Dopad na zaměstnanost/SKP	52	55	60	61	62	63	64	65	66	67	70	71
Dopad na zaměstnanost (přepočtené úvazky)	0,83	0,21	0,65	0	0	0,13	0,13	0,1	0,03	0,04	0,11	0,02

Dopad na zaměstnanost/SKP	72	73	74	75	80	85	90	91	92	93
Dopad na zaměstnanost (přepočtené úvazky)	0,08	0,02	1,14	0,08	0,06	0,07	0,28	0,02	0,34	2,37

Celkem dalších úvazků: 19,06

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování